

РОЗВИТОК КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Гайворонська В.В.

Україна, м. Харків, Національний технічний університет "ХПІ"

Високі вимоги ХХІ століття змушують педагогіку вищої школи поставити і розв'язати проблему розвитку креативності на принципово новому теоретичному і прикладному рівні. Це стосується, насамперед, необхідності розробки і впровадження нової освітньої парадигми, рішучого переходу до так званої креативної педагогіки, сутність якої полягає у створенні у відповідному закладі освіти атмосфери творчості, саме через прищеплення студентам внутрішньої потреби у творчості. Цей підхід суттєво підвищить загальну ефективність навчально-пізнавальної діяльності студента, а також і якість їхньої професійної підготовки.

Переважає більшість студентів виступають носіями значного запасу природної креативності. Завдання вищої школи полягає в тому, щоб цей запас не втрачався, а розвивався. На практиці ж, на жаль, все відбувається всупереч цьому завданню. І одна з причин такої ситуації полягає в тому, що значна частина науково-педагогічного складу, насамперед, у технічних університетах, не має базової психолого-педагогічної освіти. Вони не знайомі з основними закономірностями розвитку особистості, не вміють належним чином використовувати у навчально-виховній роботі свій особистісний потенціал, розкривати і розвивати творчі здібності студентів, передавати їм свій власний досвід науково-технічної творчості. В той же час саме за рахунок активного включення свого особистісного потенціалу, свого творчого бачення шляхів і способів ефективної реалізації завдань освіти, інноваційних методів і технологій навчання педагог може досягти бажаного ефекту своєї професійної діяльності. Саме за рахунок творчого підходу до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів та належного управління нею він може досягти істотного зростання інтересу студентів до його дисципліни, забезпечити необхідну мотивацію на оволодіння нею. Можливість включення особистісного потенціалу викладача має бути зумовлена при глибокому усвідомленні ним природи феномену креативності.

Складність проблеми виявлення і всебічного розвитку креативних здібностей студентів полягає в тому, що у значній частині викладачів відсутня спрямованість на таку діяльність. І також, успішне вирішення проблеми формування і розвитку креативності студентів вимагає такої креативності у викладача. Ще необхідно, щоб педагог глибоко усвідомив сутність феномену креативності та ефективні шляхи і засоби її формування.

"... здатність до набуття знань називається навчаємістю, здатність до набуття досвіду – інтелектом, здатність до перетворення досвіду – креативністю" [2:59]. "Творчість – неадаптована активність конструктивного характеру, спрямована на створення нового продукту у нерегламентованій ситуації. Креативність виступає як певна активність психіки людини, яка зумовлює можливість прояву такої активності. І взагалі, дослідники вважають

коректним розгляд явища креативності у контексті саме феномену здібностей і трактування креативності як однієї із загальних здібностей людини" [2:64].

Сьогодні для успішного створення і ефективної експлуатації техніки і технологій, які б максимальною мірою відповідали вимогам часу, зокрема, істотному загостренню конкурентної боротьби, фахівцеві необхідні не тільки знання, уміння і навички у відповідній галузі, а й виразна креативна спроможність, постійна націленість на творчий характер своєї професійної діяльності. Сутність феномену креативності, за А.В. Морозовим і Д.В. Чернилевським "будучи невід'ємною стороною людської духовності та умовою творчого саморозвитку особистості виступає істотним резервом її самоактуалізації, виражається не стільки різноманітністю наявних у особистості знань, скільки сприйнятливістю, чутливістю до проблем, відкритістю до нових ідей і схильністю руйнувати або змінювати стереотипи, що устоялися, з метою створення нового" [2:40]. Креативність являє собою надзвичайно складний, до кінця не зовсім зрозумілий феномен, прояви якого тільки підтверджують його невичерпність. Творча праця виступає основним результатом виконання викладачами своєї соціальної місії з підготовки людини до життя та успішної діяльності в умовах динамічних змін. Передумовою ж такої підготовки і виступає її орієнтація на забезпечення не тільки глибоких професійних знань, умінь і навичок, а й прищеплення майбутнім фахівцям інноваційного мислення і креативного підходу до своєї професійної діяльності.

Особливості постіндустріального суспільства висувають принципово нові вимоги до якості підготовки фахівців, що змінює уявлення про сутність і структуру професійної компетенції, і вимагає нових підходів до методології та організації навчально-виховного процесу. У відповідь на ці вимоги часу світова педагогічна думка і освітня практика інтенсивно працюють над розробкою нової парадигми навчання.

Традиційна парадигма: 1) основна місія освіти – підготовка підростаючого покоління; 2) людина – проста система; 3) знання – з минулого (школа пам'яті); 4) освіта – передача студенту відомих знань, умінь, навичок; 5) студент – об'єкт педагогічного впливу, той, кого навчають; 6) суб'єктно-об'єктні монологічні відносини педагога і того, кого навчають; 7) "відповідна", репродуктивна діяльність того, кого навчають. Нами зроблена спроба втілення у навчальний процес нової, неklasичної парадигми освіти, яка має такий зміст: 1) забезпечення умов самовизначення і самореалізації особистості; 2) людина – складна система; 3) знання – з майбутнього (школа мислення); 4) освіта – створення людиною образу світу в собі самому через активне покладання себе у світ предметної соціальної і духовної культури; 4) студент – суб'єкт пізнавальної діяльності, той, хто навчається; 5) суб'єкт-об'єктні, діалогічні відносини педагога і того, хто навчається; 6) активна, творча діяльність того, хто навчається.

Список використаних джерел

1. Зміст і сутність педагогічної діяльності: Навч. посібник / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, С.М. Пазиніч та ін.. – Харків: НТУ "ХПІ", 2007. – 228 с.

2. Морозов А.В., Чернилевский Д.В. Креативная педагогика и психология: Учеб. пособие. – М.: Академический Проект, 2004. – 560 с.